

VOORWOORD

Beste leerlingen,

Voor je ligt de "Examengids 5 havo 2023-2024".

Het is een naslagwerk met informatie over de gang van zaken in het examenjaar. Heb je na het lezen van deze gids toch nog vragen kom dan naar kamer 111, of stel ze aan je mentor.

Namens alle docenten van de bovenbouw Havo/VWO wensen wij je veel succes en we hopen jullie op woensdag 3 juli te kunnen feliciteren met het behalen van het havo-diploma.

De teamcoördinatoren

Mevr. drs. Ulli Bakker H4-H5

Dhr. drs. Ties Koopmans V3-V4

Mevr. drs. Dionne Verrijt H3-H5

Mevr. drs. Helen van Well V5-V6

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 - DATUMLIJST.....	3
HOOFDSTUK 2 - STUDEREN IN DE TWEEDE FASE.....	6
2.1 Flexibel rooster.....	6
2.2 Teamcoördinator.....	6
2.3 Examenvakken.....	6
HOOFDSTUK 3 - SCHOOLEXAMEN (SE).....	7
3.1 Programma van toetsing en afsluiting (PTA).....	7
3.2 Herkansingsregeling SE.....	7
3.3 Het vak bewegingsonderwijs.....	8
3.4 Rekenen.....	8
3.5 Gedragsregels bij schoolexamens.....	8
3.6 Afwezigheid bij schoolexamens.....	9
3.7 Akkoordverklaring.....	9
HOOFDSTUK 4 - PTA PER VAK.....	10
4.1 aardrijkskunde.....	10
4.2 bedrijfseconomie.....	11
4.3 bewegen sport en maatschappij (BSM).....	12
4.4 bewegingsonderwijs H5.....	13
4.5 biologie.....	14
4.6 Duits.....	15
4.7 economie.....	16
4.8 Engels.....	17
4.9 Frans.....	18
4.10 geschiedenis.....	19
4.11 kunst – beeldende vorming.....	20
4.12 kunst - muziek.....	21
4.13 natuurkunde.....	22
4.14 Nederlands.....	23
4.15 scheikunde.....	24
4.16 wiskunde A.....	25
4.17 wiskunde B.....	26
HOOFDSTUK 5 – PROFIELWERKSTUK.....	27
HOOFDSTUK 6 - COMBINATIECIJFER.....	28
HOOFDSTUK 7 – EXAMENTRAINING.....	29
HOOFDSTUK 8 - CENTRAAL EXAMEN (CE).....	30
8.1 Rooster CE havo 2024 - eerste tijdvak.....	30
8.2 Rooster CE havo 2024 - tweede tijdvak.....	30
8.3 Toegestane hulpmiddelen 2024 bij CE havo.....	30
8.4 Regels bij CE.....	32
8.5 Herkansingsregeling CE.....	33
8.6 Mededelingen over de gang van zaken na het examen.....	33
HOOFDSTUK 9 - ZAK-/SLAAGREGELING.....	34

HOOFDSTUK 1 - DATUMLIJST

Alle belangrijke activiteiten in het examenjaar zijn in de datumlijst opgenomen, zodat je je zo goed mogelijk kunt voorbereiden op het schoolexamen en centraal examen. Deze datumlijst dateert van 01-09-2023. Door onvoorziene omstandigheden kunnen er gedurende het schooljaar wijzigingen in de datumlijst optreden.

Op dagen dat je (school)examenactiviteiten hebt, is het niet mogelijk om verlof te krijgen voor bijvoorbeeld een rijexamen of het bezoek van een Open dag.

augustus-september 2023		
week 35	di 29-08	start schooljaar mentoruur
	di 30-08 & wo 31-08	startdagen PWS
	do 01-09	start lessen
week 37	do 14-09	uiterlijk 11.00 uur: aanvragen herkansing SE1 via Magister
week 39	di 26-09	ouderavond algemeen
	do 28-09	6 ^e /7 ^e uur: herkansing SE1
oktober 2023		
week 40	di 03-10	lesvrij i.v.m. studiedag
week 40/41	ma 09-10 t/m vr 13-10	werkweek Londen
week 42	ma 16-10 t/m vr 20-10	herfstvakantie
november 2023		
week 43	ma 23-10	huiswerkvrij
week 45 & 46	wo 01-11 t/m wo 08-11	SE-week 2
week 46	vr 17-11	inleveren PWS versie 1
week 47	wo 22-11	uiterlijk 11.00 uur: aanvragen herkansing SE2
week 48	ma 28-11 t/m do 01-12	voortgangsvergaderingen
	do 30-11	vanaf 6 ^e uur: herkansing SE2
	vr 01-12	PWS versie 1 retour
december 2023		
week 49	do 07-12	leerling- en oudergesprekken vanaf 16.00 uur
week 50	di 12-12	leerling- en oudergesprekken vanaf 16.00 uur

week 51	wo 20-12	Business Day
	do 21-12	HPC-dag + gala
	vr 22-12	10 uur kerstontbijt
week 52	ma 25-12 t/m vr 29-12	kerstvakantie
januari 2024		
week 1	ma 01-01 t/m vr 05-01	kerstvakantie
week 2	ma 08-01	huiswerkvrij
	vr 12-01	inleveren definitieve versie PWS
week 3&4	wo 17-01 t/m wo 24-01	SE-week 3
	ma 22-01	kijk- en luistertoets Duits
	wo 24-01	kijk- en luistertoets Engels
week 5	ma 29-01	kijk- en luistertoets Frans
	vr 02-02	beoordeling PWS
februari 2024		
week 6	di 06-02	uiterlijk 11.00 uur: aanvragen herkansing SE3 via Magister
week 7	ma 12-02 t/m vr 16-02	voorjaarsvakantie
week 8	ma 19-02	huiswerkvrij
	ma 19-02 t/m do 22-02	voortgangsvergaderingen
	do 22-02	vanaf 6 ^e uur: herkansing SE3
maart 2024		
week 9	di 27-02	leerling- oudergesprekken vanaf 16.00 uur
week 10	do 07-03	leerling- oudergesprekken vanaf 16.00 uur
week 11	wo 13-03	Einduitvoering kunstvak muziek
week 12 & 13	do 21-03 t/m do 28-03	SE-week 4
	vr 29-03	Goede vrijdag
april 2024		
week 14	ma 01-04	Tweede Paasdag: lesvrij
week 15	do 11-04	uiterlijk 11.00 uur: aanvragen herkansing SE4

week 16 & 17	ma 15-04	1 ^e t/m 5 ^e uur: herkansing SE4
	ma 15-04 t/m di 23-04	examentraining eigen docenten
week 17	wo 24-04 & do 25-04	examentrainingen Lyceo
	vr 26-04	dagtocht H5/V6
week 18	ma 29-04 t/m 03-05	meivakantie
mei 2024		
week 19	ma 06-05 t/m vr 10-05	meivakantie
week 20	ma 13-05	facultatieve lessen
week 20, 21 & 22	di 14-05 t/m di 28-05	CE 1 ^e tijdvak
juni 2024		
week 24	wo 12-06	bekendmaking normen CE 1 ^e tijdvak 16 uur afgewezen leerlingen komen naar school 18 uur geslaagde leerlingen komen naar school
	do 13-06	uiterlijk 11.00 uur: aanvragen deelname CE 2 ^e tijdvak
week 25 & 26	di 18-06 t/m di 25-06	CE 2 ^e tijdvak
juli 2024		
week 27	di 02-07	bekendmaking normen CE 2 ^e tijdvak
	wo 03-07	19.00 uur: diploma-uitreiking

HOOFDSTUK 2 - STUDEREN IN DE TWEEDE FASE

2.1 Flexibel rooster

In de bovenbouw havo/vwo hebben leerlingen een flexibel rooster. In het basisrooster staan (meestal in de ochtend) de klassikale vaklessen ingeroosterd. Examenleerlingen moeten minimaal 28 lesuren op school zijn. Naast de vaste vaklessen in het rooster vullen zij de uren aan met inschrijffuren. Leerlingen doen dit zelf in het programma Zermelo. Het inschrijfmoment is vrijdag 16:15 uur tot maandag 08:00 uur. Leerlingen mogen maximaal 3 inschrijffuren in de ochtenden (t/m 5e uur) inplannen. De rest doen zij in de middagen. In de middagen hebben leerlingen de keuze uit het stiltelokaal, het studiecentrum, het bèta-lab of vaklessen. Op die manier krijgen leerlingen een rooster op maat. Ze kiezen vakken waarbij ze extra ondersteuning nodig hebben; het stiltelokaal om zich te focussen bijvoorbeeld voor het leren voor een toets of het maken van een opdracht of huiswerk; het studiecentrum om samen met anderen aan huiswerk te werken of het bèta-lab om laboratoriumopdrachten uit te voeren. Zowel de vaste uren als de keuzes zijn verplicht.

2.2 Teamcoördinator

Als je vragen hebt kun je terecht bij de teamcoördinatoren 4 en 5 Havo: mevrouw Ulli Bakker en mevrouw Dionne Verrijt.

Leerlingen kunnen bij hen terecht voor:

- ziek melden tijdens de schooldag
- vrij vragen voor bezoek open dagen, familieomstandigheden etc.
- ophalen van telefoons die ingenomen zijn
- vragen over het profielwerkstuk
- vragen over het flexibele rooster

Je kunt mevrouw Bakker dinsdag, woensdag en donderdag vinden op kamer 117 en mevrouw Verrijt op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag tevens op kamer 117.

Bij afwezigheid van mevrouw Bakker en mevrouw Verrijt kun je terecht bij de andere teamcoördinatoren van de bovenbouw havo/vwo: mevrouw Helen van Well en meneer Ties Koopmans.

2.3 Examenvakken

Vakken met alleen schoolexamen
bewegen sport en maatschappij (BSM)
bewegingsonderwijs
culturele en kunstzinnige vorming (CKV)
godsdienst-levensbeschouwing
maatschappijleer

Vakken met schoolexamen en centraal examen
aardrijkskunde
bedrijfseconomie
biologie
Duits
economie
Engels
Frans
geschiedenis
kunst - beeldende vorming
kunst - muziek
natuurkunde
Nederlands
scheikunde
wiskunde A
wiskunde B

HOOFDSTUK 3 - SCHOOLEXAMEN (SE)

3.1 Programma van toetsing en afsluiting (PTA)

- Elke leerling werkt in de bovenbouw havo/vwo aan zijn of haar schoolexamen waarvan het programma en de resultaten verwerkt worden in het examendossier. Datgene wat de leerling precies moet doen en hoe de resultaten worden gewogen voor dit schoolexamen, wordt vastgelegd in het programma van toetsing en afsluiting (PTA).
- SE-toetsen in de examenklassen vinden plaats in de SE-weken.
- De examinerator drukt zijn oordeel over kennis, inzicht en vaardigheid van een kandidaat voor de toetsen van het schoolexamen, de praktische opdrachten en het profielwerkstuk uit in een cijfer. Daartoe gebruikt hij een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10, met de daartussen liggende cijfers met één decimaal.
- Handelingsdelen worden beoordeeld met "voldoende" of "goed".
- Het profielwerkstuk wordt voor de kerstvakantie in het examenjaar afgesloten.
- Kandidaten die een praktische opdracht/het PWS inleveren na de uiterste inlevertermijn krijgen eenmalig een tweede inleverdatum. Als de praktische opdracht/het PWS ook bij de tweede datum niet wordt ingeleverd, wordt dit aangemerkt als een onregelmatigheid.
- Indien een kandidaat het schoolexamen niet conform de eisen in het PTA heeft afgerond vóór de aanvang van het centraal examen, mag de leerling niet deelnemen aan het centraal eindexamen.
- In alle gevallen waarin het PTA en de in het reglement gestelde regels niet voorzien, beslist de rector.
- Het programma van toetsing en afsluiting treedt in werking met ingang van 1 oktober 2023. Kandidaten ontvangen hiervan een exemplaar. Ieder jaar wordt dit programma van toetsing en afsluiting bijgesteld en aangevuld.

3.2 Herkansingsregeling SE

Herkansing

- In het PTA staat aangegeven welke schoolexametoetsen herkansbaar zijn.
 - Alle schriftelijke toetsen die afgenomen worden in de SE-week zijn herkansbaar.
 - Mondelinge toetsen zijn niet herkansbaar.
 - Luistertoetsen zijn herkansbaar, maar kunnen alleen herkanst worden na SE-week 4.
 - Een toets voor het schoolexamen mag herkanst worden onafhankelijk van het behaalde cijfer.
 - Een schoolexametoets mag maximaal éénmaal herkanst worden.
 - Het hoogste cijfer telt.
 - Iedere leerling heeft vier* herkansingen en één extra herkansing indien een kijk-/luistertoets herkanst wordt na SE-week 4:
 - Na SE-week 1 -> één herkansing SE1
 - Na SE-week 2 -> één herkansing SE2
 - Na SE-week 3 -> één herkansing SE3
 - Na SE-week 4 -> één herkansing SE4
 - Na SE-week 4 -> extra herkansing indien een kijk-/luistertoets herkanst wordt
- *Als je tijdens de herkansing afwezig bent, vervalt het recht op herkansing.

Herkansing:

SE-week 1 vond plaats in H4 aan het einde van het schooljaar 2023-2024.
De herkansing SE1 vindt plaats op donderdag 28 september 2023.
Een leerling die voor de tweede keer in Havo 5 zit krijgt 1 extra herkansing.

Aanvragen herkansing

Een herkansing voor een schoolexamen wordt digitaal via Magister aangevraagd.

- Aanvraag herkansing SE1-> 14 september 2023 uiterlijk 11 uur
- Aanvraag herkansing SE2-> 22 november 2023 uiterlijk 11 uur
- Aanvraag herkansing SE3-> 06 februari 2024 uiterlijk 11 uur
- Aanvraag herkansing SE4-> 11 april 2024 uiterlijk 11 uur

Vrijstelling voor gezakte kandidaten

Een leerling die voor de tweede keer in 5 havo zit, krijgt vrijstelling voor:

- praktische opdrachten indien 6,0 of meer gehaald is.
- profielwerkstuk indien het PWS met 6,0 of meer beoordeeld is.

Als een leerling geen gebruik maakt van vrijstelling vervalt het oude cijfer en telt het nieuwe cijfer.

3.3 Het vak bewegingsonderwijs

Om deel te kunnen nemen aan het Centraal Examen moet het vak bewegingsonderwijs afgesloten worden met "voldoende" of "goed". Indien een leerling hieraan niet voldoet is toelating tot het examen niet mogelijk.

Indien een leerling door blessures en/of ziekte lessen mist, neemt hij contact op met mevrouw Bakker of mevrouw Verrijt. In overleg met de docent bewegingsonderwijs wordt bepaald welke vervangende opdrachten de leerling krijgt, zodat de leerling het vak bewegingsonderwijs met een voldoende kan afsluiten.

3.4 Rekenen

Leerlingen met een CM-profiel zonder wiskunde moeten een schoolexamen rekenen doen. Het schoolexamen rekenen wordt in 4 havo afgenomen.

Het eindcijfer van dit schoolexamen rekenen wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst van het diploma en telt niet mee in de zak-/slaagregeling. De regels die gelden voor (school)examens gelden ook voor het schoolexamen rekenen.

3.5 Gedragsregels bij schoolexamens

- Tijdens het uitdelen van de opgaven en het maken van het werk heerst er rust in het lokaal.
- Opgaven en uitwerkingen mogen gedurende de loop van de toets niet buiten het lokaal gebracht worden.
- Na afloop worden opgaven en uitwerkingen ingeleverd bij de toezichthouder.
- Het is leerlingen niet toegestaan het lokaal tussentijds te verlaten. Dit mag alleen na afloop van de voor het betreffende werk beschikbaar gestelde tijd. (Dus ook niet na afloop van het eerste toetsuur)
- Mobiele telefoons en smartwatches mogen niet binnen handbereik van de leerlingen zijn. (Dus niet op zak, in het etui of in de tas)
- Leerlingen met tijdverlenging krijgen 20 minuten extra tijd bij een toets van 100 minuten.
- Toetsen mogen niet met potlood gemaakt worden. Het gebruik van correctievloeistof is niet toegestaan.

3.6 Afwezigheid bij schoolexamens

Verplichte aanwezigheid

Je bent verplicht tijdens toetsen van het schoolexamen aanwezig te zijn. Alleen door ziekte of om andere zwaarwegende redenen kan de coördinator je toestaan om een of meer toetsen te verzuimen. Een afspraak bij de tandarts, deelnemen aan een meeloopdag, etc. worden niet als zwaarwegende redenen aangemerkt.

Ziekte

Als je ziek bent terwijl je een SE-toets moet maken, neem je voordat het schoolexamen begint contact op met de school.

Telefoonnummer 0488-451544.

Je meldt je afwezigheid in verband met ziekte bij mevrouw Bakker of mevrouw Verrijt.

In geval van aantoonbare langdurige ziekte maakt de kandidaat een afspraak met de afdelingsleider om te bespreken op welk moment de SE-toetsen ingehaald worden.

Ongeoorloofde afwezigheid

Als je tijdens een SE-toets geoorloofd afwezig bent, kun je de gemiste SE-toets inhalen. Het tijdstip van inhalen wordt bepaald door de teamcoördinator. In geval van ongeoorloofde afwezigheid geldt het inhalen van de SE-toets als een herkansing.

Te laat komen

Als je te laat komt bij een SE-toets mag je binnen 15 minuten na aanvang nog worden toegelaten. De eindtijd van de SE-toets blijft staan; je krijgt de verloren tijd niet terug.

Kom je meer dan 15 minuten te laat, dan word je niet meer binnengelaten: je bent dan ongeoorloofd afwezig.

3.7 Akkoordverklaring

Na SE-week 4 in week 17 krijgt de leerling de cijferlijst met de behaalde SE-cijfers en het gemiddelde SE-cijfer per vak. Deze cijfers worden door de leerling gecontroleerd en van een handtekening voorzien. Na het tekenen voor akkoord kan de leerling niet meer terugkomen op het behaalde cijfer. De cijferlijsten worden in het examendossier van de leerling bewaard.

Een getekende akkoordverklaring is nodig om deel te mogen nemen aan het Centraal Examen.

HOOFDSTUK 4 - PTA PER VAK

4.1 aardrijkskunde

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Wegin gIn procente n (totaal = 100%)	Duur In minute n	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4(SE-week 4)	Herkansin g mogelijk ja nee
1	Arm en Rijk (Over) leven in Europa	A B C	Arm en Rijk H1 en H2 Europa H1, H2, H3 en H4	T	S	20	100	SEW1 in H4	ja
2	Wonen in Nederland en Systeem Aarde	A E C	Wonen H1 EN H2 Systeem Aarde H1-4	T	S	25	100	SEW3	ja
3	PO Leefbaarheid	A E F	Aangereikt PO materiaal en het boek Wonen in Nederland H3 en H4.	PO	S D M P	20		P1 P2	nee
4	Brazilië Arm en Rijk	A D B	Brazilië H1, H2, H3, H4, H5 Arm en Rijk H3 en H4	T	S	35	100	SEW4	ja
				Vrijstelling voor gezakte kandidaten PO Leefbaarheid indien de eerste keer een 6.0 of hoger is gehaald.					

4.2 bedrijfseconomie

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (p, raktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Weging In procenten (totaal = 100%)	Duur In minuten	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4(SE-week 4)	Herkansing mogelijk ja nee
1	Interne organisatie & Personeelsbeleid; Investeren en financieren	C en D	H16 t/m H20.3	T	S	20	100	SEW1 in H4	ja
2	Investeren en financieren; Marketing; Financieel Beleid	D, E en F	H20 (P20.4 + P20.5); H21 t/m H25	T	S	25	100	SEW2	ja
3	Financieel beleid	F	H26 t/m H29	T	S	25	100	SEW3	ja
4	Financieel beleid; Van persoon naar rechtspersoon; Keuzeonderwerpen; Verslaggeving	F, B, G, H	H30 t/m H35; H10	T	S	30	100	SEW4	ja
5	Basisvaardigheden *)	A	H4 (Excel)	H **)	D	0	50	P2	ja
*) Domein A , Vaardigheden, komt bij elk SE in havo5 aan de orde **) Handelingsdeel dient met een voldoende te worden afgesloten				Vrijstelling voor gezakte kandidaten geen					

4.3 bewegen sport en maatschappij (BSM)

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Weging In procenten (totaal = 100%)	Duur In minuten	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4(SE-week 4)	Herkansing mogelijk ja nee
1	PTA HAVO 4 BSM					55			nee
2	Trainingsprogramma Duurconditie	D	lessen en logboek trainingsprogramma	PO	P	3		P1	nee
3	Tennis	B		PO	P	3		P1	nee
4	Unihockey	B		PO	P	3		P1	nee
5	Sportverenigingsopdracht	A/C		PO	S	4		P1	nee
6	Badminton	B		PO	P	3		P2	nee
7	Trainingsleer : bewegen en gezondheid	D	Boek trainingsleer duurconditie	T	S	6	100	P2 SWE3	ja
8	Bewegen op muziek Videodansclip	B/C		PO	P	6		P2	nee
9	Volleybal teamopdracht	A/C		PO	P	4		P2	nee
10	Lesgeven aan eigen groep	A/C		PO	P	4		P1 P2	nee
11	Clinics : Outdoor activiteiten	B		H	P	0		P2	nee
12	Eindgesprek	E		T	M	9		P2 SEW4	nee
13	Vervangende opdrachten (daar waar van toepassing)			PO	D/P/S			P1 P2	nee
				Vrijstelling voor gezakte kandidaten: ja, indien eindcijfer 6,0 of meer					

4.4 bewegingsonderwijs H5

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Wegin gIn procente n (totaal = 100%)	Duur In minute n	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4(SE-week 4)	Herkansin g mogelijk ja nee
1	Sportoriëntatie : 5 keuzeonderdelen + fitness.	A/B/C/D/E		PO	P	100		P1 P2	nee
Sportoriëntatie moet tenminste met een voldoende worden afgesloten.				Vrijstelling voor gezakte kandidaten: Indien een gezakte kandidaat BO heeft afgesloten dan recht op vrijstelling BO					

4.5 biologie

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Weging In % (totaal = 100%)	Duur In min.	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4(SE-week 4)	Herkansing mogelijk ja nee
1	TH 1 – TH 7 Inleiding in de biologie Voortplanting en seksualiteit Genetica Evolutie Regeling Waarneming en gedrag Ecologie en milieu	A, M, O en P	Thema 1 – 7, boek havo 4a en 4b	T	S	30	100	SEW1 in H4	ja
2	Stofwisseling in de cel en DNA	M, O en P	Thema 1 en 2, havo 5	T	S	15	100	SEW2	ja
3	Vertering en Transport	M, O en P	Thema 3 en 4 havo 5	T	S	15	100	SEW3	ja
4	Alle SE en CE stof H4 en H5	A, M, O en P	Boek 4a, 4b, 5a en 5b	T	S	25	100	SEW4	ja
5	Tekening huidmondjes	M en O	Microscopie huidmondjes	PO	P	3	50	P1 of P2	nee
6	Samenvatting speeksel	A en O	Werking amylase en indicatoren	PO	P	4	50	P1 of P2	nee
7	Poster organisatieniveaus	A	Wetenschappelijke poster	PO	P	5	100	P1 of P2	nee
8	Tekening hart	O	Anatomie hart	PO	P	3	50	P1 of P2	nee

Vrijstelling voor gezakte kandidaten

Leerlingen die gezakt zijn in HAVO 5, mogen het P.O. (SE5, SE6, SE7 en SE8) laten staan, mits dit met een voldoende is afgesloten (6,0 of hoger). Bij een practicumcijfer van 5,9 dient het P.O. opnieuw uitgevoerd te worden. De theoretische SE's 2, 3 en 4 dienen allemaal overgemaakt te worden, SE1 blijft ongewijzigd (22-23), tenzij deze met een herkansing verbeterd wordt.

4.6 Duits

SE	Omschrijving	Domein	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Weging In procenten (totaal = 100%)	Duur In minuten	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4(SE-week 4)	Herkansing mogelijk ja nee
1	Informeel brief of e-mail	A	Trabtour katern B schrijven Oefenbrieven, standaardzinnen informele correspondentie	T	M/S	10	50	SEW1 in H4	ja
2	Formeel brief of e-mail	D	Trabtour katern B schrijven Oefenbrieven, standaardzinnen formele correspondentie	T	S	25	100	SEW2	ja
3	Kijk- en luistertoets Cito Havo 5	B	Trabtour katern A Oefenmateriaal Duitse nieuwssites, films en oude cito- toetsen	T	S	25	ca. 75	P1: 22 januari 2024	ja
4	Werkstuk Duitse literatuur	E	Literair werk + (digitale) naslagwerken	PO	S	15	600	P2	nee
5	Mondeling	C	Oefendialogen, Trabtour katern B en eigen materiaal	T	M	25	20	SEW4	nee
	Boekverslag 2 en 3	E	Duits literair werk	H	S	n.v.t.	n.v.t.	P2	n.v.t.
De leerlingen lezen in totaal 3 Duitse boeken. Boekverslag 1 is in Havo 4 afgerond. Boek 2 en 3 worden in Havo 5 gelezen.				Vrijstelling voor gezakte kandidaten: SE4 Werkstuk Duitse literatuur (indien de eerste keer een 6,0 of meer is gehaald) Als een leerling geen gebruik maakt van deze vrijstelling, vervalt het oude cijfer en telt het nieuwe cijfer.					

4.7 economie

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Wegin gIn procente n (totaal = 100%)	Duur In minute n	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4(SE-week 4)	Herkansin g mogelijk ja nee
1	Welvaart en speltheorie	B, C, H, F	Internationale handel en speltheorie	T	S	20	100	SEW1	ja
2	Markt	D, H	Vraag en aanbod, elasticiteiten, overheidsingrijpen, volkomen concurrentie	T	S	25	100	SEW2	ja
3	Markt en arbeid	D, H	Marktvormen, vraag en aanbod van arbeid, werkloosheid	T	S	25	100	SEW3	ja
4	Crisis	C, E, G, H, I	Begrotingsbeleid, geldbeleid, de economische kringloop	T	S	30	100	SEW4	ja
Domein A (vaardigheden) komt in alle SE's aan bod.				Vrijstelling voor gezakte kandidaten: geen					

4.8 Engels

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Wegin gIn procente n (totaal = 100%)	Duur In minute n	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4(SE-week 4)	Herkansin g mogelijk ja nee
1	Schrijfvaardigheid	D, F	brief/email + report schrijfoopdrachten + theorie	T	S	10	nvt	SEW1 in H4	ja
2	Schrijfvaardigheid	D	Essay schrijfoopdrachten + theorie	T	S	15	100	SEW2	ja
3	Luistervaardigheid Cito	B	Diverse sites + oude luistertoetsen	T	S	25	70	P1 24-1	ja
4	literatuur	E	Boek 2, boek 3, stof behandeld in de lessen (zie literatuurboekje) **	T	M en S **	25	10+ 100	SEW3	Ja, alleen de lesstof.
5	mondeling	C	Spreekopdrachten n.a.v. foto's/artikelen. Oefenopdrachten n.a.v discussie onderwerpen.	T	M	25	25	SEW4	nee
** <ul style="list-style-type: none"> • Boek 1: havo 4 (Handelingsdeel) • Boek 2: presentatie in september/oktober 2022 • Boek 3: onderdeel van het literatuur SE 				Vrijstelling voor gezakte kandidaten: Leerlingen doen alle SE's over. Mondelingcijfer mag blijven staan indien 7,0 of hoger. Boek 2, presentatie, mag blijven staan, mits cijfer 7 of hoger is. Boeken lezen: dezelfde boeken als in h5, 1 ^e keer, mogen gebruikt worden.					

4.9 Frans

SE	Omschrijving	Domein	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Wegin gIn procente n (totaal = 100%)	Duur In minute n	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4 (SE-week 4)	Herkansin g mogelijk ja nee
1	informele e-mail	D	boekje 'Lettre personnelle...'	T	S	10	50	SEW1 in H4	ja
2	formele brief of e-mail	D, F	oefenbrieven, standaardzinnen formele correspondentie	T	S	25	100	SEW2	ja
3	kijk- en luistertoets Cito havo 5	B	oefenmateriaal op Franse (nieuws)sites/YouTube + oude Cito- toetsen	T	S	25	90	P1: 29 januari 2024	ja
4	werkstuk Franse schrijver	E	literair werk + (digitale) naslagwerken	PO	S	15	600	P2	nee
5	mondeling	C	oefendialogen, eigen materiaal	T	M	25	20	SEW4	nee
	boekverslag boek 2,3*	E	Franse literaire boeken	H	S	n.v.t.	n.v.t.	P2	n.v.t.
*De leerlingen lezen in totaal drie Franse boeken. Boek 1 wordt in de voorexamenklas gelezen.				Vrijstelling voor gezakte kandidaten: SE4 Werkstuk Franse schrijver (indien de eerste keer een 6,0 of meer is gehaald) Als een leerling geen gebruik maakt van deze vrijstelling, vervalt het oude cijfer en telt het nieuwe cijfer.					

4.10 geschiedenis

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Weging In procenten (totaal = 100%)	Duur In minuten	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4 (SE-week 4)	Herkansing mogelijk ja nee
1	Prehistorie – 1918 + Staatsinrichting	A, B, D	TV 1 t/m 9 (Hfst. 2 t/m 6 + Staatsinrichting (Hfst. 10 §1-5)	T	S	15	100	SEW1 in H4	ja
2	1500-1900 + Historische Context Het Britse Rijk 1620 – 1900	A, B	TV 5+6+7+8 (Hfst. 3, 4, 5 en 10 §1-5) <u>en</u> Historische Context Het Britse Rijk 1620-1900	T	S	15	100	SEW2	ja
3	1900-1950 + thema's Amerikaanse geschiedenis en Russische geschiedenis	A, B, C	TV 9 (Hfst. 6 en 7) Amerikaanse geschiedenis (Hfst. 11) Russische geschiedenis (Hfst. 12) <u>en</u> Historische Context Duitsland in Europa 1918-1991 (§1-6)	T	S	25	100	SEW3	ja
4	PO Holocaust	A, B, E	Verdiepingsopdracht Holocaust	PO	S/M	10	-	P2	nee
5	1950 – heden + Historische Contexten Duitsland en Europa 1918-1991 en Nederland 1948 - 2008	A, B	TV 10 (Hfst. 8 en 9) <u>en</u> Historische Contexten Duitsland en Europa 1918-1991 (§7-8) en Nederland 1948-2008	T	S	35	100	SEW4	ja
				Vrijstelling voor gezakte kandidaten: SE4 (PO) indien een 6,0 of hoger is gehaald					

4.11 kunst – beeldende vorming

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) TO (theoretische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk pitch en presentatie) S (schriftelijk)	Wegin gIn procente n (totaal = 100%)	Duur In minute n	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4(SE-week 4)	Herkansin g mogelijk ja nee
1	SE1 uit Havo 4			PO en TO	P en D/S	10		Pre-examenklas	nee
2	BV Thema 1 Autonome Kunst	BV: B	Autonome kunst	PO	P	10		P1	nee
3	Researchopdracht BV Thema 1	BV: A,1,2,3		TO	S	6		P1	nee
4	BV Thema 2, Toegepaste kunst en vormgeving	BV: B	Toegepaste kunst en vormgeving	PO	P	10		P2	nee
5	Researchopdracht BV Thema 2	BV: A,1,2,3		TO	S	6		P2	nee
6	Toepassen termen en begrippen	KUA: A	Termen en begrippen van de Syllabus en van H8 en H9 en definities van H8 en H9 achterin het handboek	T	D/S	15	100	SEW4	Ja
7	BV Thema 3	BV: B		PO	P	28		P2	nee
8	Researchopdracht BV Thema 3 Autonome Kunst	BV: A,1,2,3	Autonome kunst	TO	S	15		P2	nee
				Vrijstelling voor gezakte kandidaten: Voor SE 2, 3, 4, 5, 7 en 8 Vrijstelling voor afgesloten onderdelen: indien voor een onderdeel minimaal een 5,5 is gehaald.					

4.12 kunst - muziek

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) T (toets) TO (theoretische opdracht) PU (praktijk/uitvoering)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Weging In procenten (totaal = 100%)	Duur In minuten	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(SE-week 1) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3)	Herkansing mogelijk ja nee
1	SE1 uit H4	MU: A, B	Opgebouwd repertoire H4	PU	P	10	50	Havo 4 gedurende het jaar	nee
2	Compositie	MU: A,B	Toonsoort, toonladders, akkoorden, notenschrift, canon, songwriting	TO	D	10		P1	nee
3	Solfège en Algemene Muziektheorie	MU: A	Maat/ritme, intervallen, melodisch dictee, akkoorden, solfège	T	S	15	50	SEW2	ja
4	Mondeling muziekvoorbeelden	MU: A	Schema muziekgeschiedenis	T	M	10	15	P2	ja
5	Einduitvoering	MU: B	Opgebouwd repertoire H5	PU	P	40	100	P2	nee
6	Toepassen termen en begrippen	KUA: A	Termen en begrippen van de Syllabus en van Hoofdstuk 8 en hoofdstuk 9	T	S	15	100	SEW3	ja
				Vrijstelling voor gezakte kandidaten: Voor SE 2,3,4 vrijstelling voor afgesloten onderdelen, indien voor dit onderdeel minimaal een 6,0 is behaald Vrijstelling voor afgesloten onderdelen					

4.13 natuurkunde

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Wegin gIn procente n (totaal = 100%)	Duur In minute n	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4 (SE-week 4)	Herkansin g mogelijk ja nee
1	Materialen, Arbeid en energie	A, C2, D1, D2, H	Hoofdstuk 4, 5 (H4)	T	S	22,5	100	SEW1 in H4	ja
2	Arbeid en energie (H4), Zuinig met energie (H5), Trillingen en golven (H5)	A, B1, C2, H	Hoofdstuk 5 (H4), 8, (H5), 9 (H5)	T	S	22,5	100	SEW2	ja
3	Radioactiviteit, Medische Beeldvorming, Aarde en klimaat, Spiegels en lenzen	A, B2, B3, E2, H	Hoofdstuk 6 (H4), 11 t/m 13 (H5)	T	S	22,5	100	SEW3	ja
4	Aarde en heelal + alle overige CE stof	A, B1, B2, C1, D1, D2, E1, G1, H	Hoofdstuk 1 t/m 5 (H4) Hoofdstuk 8 t/m 12 (H5)	T	S	22,5	100	SEW4	ja
5	Praktische opdracht	I1, I2, I3	Praktische opdracht	PO	P/S	10		P1 of P2	nee
				Vrijstelling voor gezakte kandidaten SE5 indien beoordeeld met een 6,0 of hoger.					

4.14 Nederlands

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Wegin gIn procente n (totaal = 100%)	Duur In minute n	Moment	Herkansin g mogelijk ja nee
1	Schriftelijke taalbeheersing	A,C,D	Nieuw Nederlands- delen uit cursussen formuleren en argumenteren, cursus samenvatten citoteksten argumenteren /samenvatten, kopie woordenschat en spelling,.	T	S	20	100	SEW1 in H4	ja
2	Schrijfvaardigheid	C	<i>Nieuw Nederlands</i> cursussen formuleren, schrijven en spelling, cursus documenteren/brongebruik APA.	T	D	30	230	SEW2	Ja, indien de oefen-teksten voldoende zijn
3	Verhaalanalyse (twee korte verhalen), literaire roman en literatuurgeschiedenis	E	Hand-outs verhaalanalyse en hand-out literatuurgeschiedenis. Keuze uit twee literaire werken.	T	S	25	100	SEW3	ja
4	Betogende presentatie met vragen over selectie literaire werken NE5 (recensie h4, NE7 en NE8.	B, E	Boekenlijst, hand-out literatuurgeschiedenis, verhaal-analyse. Correct taalgebruik telt mee. Maak gebruik van je abonnement	T	M	25	10	SEW4	ja
5	Handelingsdeel basis	C, E	Samengevat havo-bundel. Schrijf- en leesopdrachten worden tijdens de les verstrekt. Inleveren in Magister. Inhoud en taalgebruik worden beoordeeld – Houd óók je taalvaardigheid bij.	H	D	nvt	nvt	P1 en P2	nvt
				Vrijstelling voor gezakte kandidaten geen					

Voor het lezen van boeken is een gratis abonnement op de digitale bibliotheek noodzakelijk. Zie <https://www.obgz.nl/collectie/e-books.html>

4.15 scheikunde

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Weging In procenten (totaal = 100%)	Duur In minuten	Moment P1 (periode 1) P2 (periode 2) SEW1 (H4) SEW2 (SE-week 2) SEW3 (SE-week 3) SEW4 (SE-week 4)	Herkansing mogelijk ja nee
1	Reacties: rekenen, warmte, snelheid, evenwicht	A, M, R, R&A, T	H4: Hoofdstuk 1, 5, 6	T	S	20	100	SEW1 in H4	ja
2	Chemisch onderzoek en industriële chemie	A, M, R, R&A, T	H4: Hoofdstuk 1, 6 H5: Hoofdstuk 8, 11	T	S	22	100	SEW2	ja
3	Redoxchemie	A, M, R, R&A, T	H4: Hoofdstuk 1, 2, 4, 5 H5: Hoofdstuk 7	T	S	22	100	SEW3	ja
4	Biochemie en polymeerchemie	A, M, R, R&A, L	H4: Hoofdstuk 1, 3, 5 H5: Hoofdstuk 9, 10	T	S	22	100	SEW4	ja
5	Kwalitatieve analyse	A, M, R, R&A	H4: Hoofdstuk 4, 6 H5: Hoofdstuk 8	PO	P	14	120	P1	nee
Vrijstelling voor gezakte kandidaten SE5 indien beoordeeld met een 6,0 of hoger.									

4.16 wiskunde A

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Weging In procenten (totaal = 100%)	Duur In minuten	Moment P1 (periode 1) P2 (periode 2) SEW1 (H4) SEW2 (SE-week 2) SEW3 (SE-week 3) SEW4 (SE-week 4)	Herkansing mogelijk ja nee
1	Tellen Statistiek	A, B, E	H4 §1 t/m 4 Handig tellen H6 §1 t/m 4 Statistiek en beslissingen	T	S	10	100	SEW1 in H4	ja
2	Statistiek met ICT	A, E	H6 §1 t/m 4 Statistiek en beslissingen H8 §1 t/m 4 Statistiek met de computer H10 §1 t/m 4 Statistische variabelen	T	D	30	100	SEW2	ja
4	Algebra Verbanden	A, B, C	H5 §1 t/m 4 Lineaire verbanden H9 §1 t/m 5 Exponentiële groei	T	S	30	100	SEW3	ja
5	Verandering Verbanden Algebra	A, B, C, D	H7 §1 t/m 3 Veranderingen H11 §1 t/m 5 Formules en variabelen	T	S	30	100	SEW4	ja
Vrijstelling voor gezakte kandidaten: geen									

4.17 wiskunde B

SE	Omschrijving	Domein Eindterm	Leerstof	Type H (handelingsdeel) PO (praktische opdracht) T (toets)	Vorm D (digitaal) M (mondeling) P (praktijk) S (schriftelijk)	Wegin gIn procente n (totaal = 100%)	Duur In minute n	Moment P1(periode 1) P2(periode 2) SEW1(H4) SEW2(SE-week 2) SEW3(SE-week 3) SEW4 (SE-week 4)	Herkansin g mogelijk ja nee
1	Meetkundige berekeningen Functies, grafieken en vergelijkingen	A, B, C	H7 §1 t/m 4 Lijnen en cirkels H8 §1 t/m 6 Goniometrie	T	S	10	100	SEW1 in H4	Ja
2	Functies, grafieken en vergelijkingen	A, B	H5 §1 t/m 4 Machten, exponenten en logaritmen H8 §1 t/m 6 Goniometrie H9 §1 t/m 4 Exponentiële verbanden	T	S	30	100	SEW2	ja
3	Meetkundige berekeningen	A, C	H7 §1 t/m 4 Lijnen en cirkels H10 §1 t/m 4 Meetkundige berekeningen	T	S	30	100	SEW3	Ja
4	Functies, grafieken en vergelijkingen Toegepaste analyse	A, B, D	H6 §1 t/m 4 De afgeleide functie H11 §1 t/m 5 Verbanden en functies	T	S	30	100	SEW4	ja
Vrijstelling voor gezakte kandidaten: geen									

HOOFDSTUK 5 – PROFIELWERKSTUK

Het profielwerkstuk(PWS) is onderdeel van het schoolexamen. Het is een praktische opdracht, waarmee de leerling laat zien welke kennis, inzicht en vaardigheden hij de afgelopen jaren heeft opgedaan.

De leerling heeft gekozen voor een bepaald profiel (NT, NG, EM, CM), waarin hij examen doet. Het is de bedoeling dat het onderwerp van het profielwerkstuk aansluit bij dit profiel.

Voor de havo-leerlingen betekent dit dat het onderwerp van het profielwerkstuk moet aansluiten bij twee verschillende vakken, waarvan één vak een CE-vak moet zijn. (Een CE-vak is een vak waarin je Centraal Examen doet.)

Leerlingen maken het profielwerkstuk in principe altijd in tweetallen.

Het proces, het eindproduct en de presentatie worden beoordeeld. Daarbij spelen samenwerking en onderzoeksvaardigheden een grote rol.

In de eerste schoolweek van 5 havo staan er twee werkdagen voor het PWS op het rooster. Vanaf dat moment werken de examenleerlingen aan hun profielwerkstuk. Op 17 november 2023 wordt de eerste versie van het profielwerkstuk ingeleverd, daarna mag het nog één keer worden aangepast. Kort na het inleveren van de definitieve versie op 21 december 2023 gaan de leerlingen de presentatie voorbereiden: elke leerling presenteert zijn profielwerkstuk tijdens de PWS-dag op 19 december 2023.

29 augustus & 30 augustus 2023:	startdagen PWS
17 november 2023:	inleveren eerste versie PWS
01 december 2023:	eerste versie PWS retour
19 december 2023:	presentatie PWS 6 ^e t/m 9 ^e uur
21 december 2023:	inleveren definitieve versie PWS
26 januari 2024:	definitieve beoordeling PWS

HOOFDSTUK 6 - COMBINATIECIJFER

Het combinatiecijfer is het gemiddelde van de vakken:

- godsdiens-levensbeschouwing (4 havo)
- maatschappijleer (4 havo)
- ckv (4 havo)
- profielwerkstuk (5 havo)

Het is belangrijk om minimaal een voldoende te halen voor het combinatiecijfer omdat het combinatiecijfer meetelt in de zak-/slaagregeling van het eindexamen. Als het combinatiecijfer een 7 is, levert het een compensatiepunt op; een 8 levert twee compensatiepunten op.

Het combinatiecijfer wordt als volgt berekend:

Een leerling haalt de volgende cijfers:

godsdiens-levensbeschouwing	5,8	wordt afgerond naar 6
maatschappijleer	6,3	wordt afgerond naar 6
ckv	6,4	wordt afgerond naar 6
profielwerkstuk	6,7	wordt afgerond naar 7

De vier afgeronde cijfers worden gemiddeld en bepalen het combinatiecijfer.

In dit geval $25 : 4 = 6,25$. Dat wordt weer afgerond: het combinatiecijfer is dus een 6.

Een ander voorbeeld:

Een leerling haalt de volgende cijfers:

godsdiens-levensbeschouwing	5,8	wordt afgerond naar 6
maatschappijleer	6,3	wordt afgerond naar 6
ckv	6,5	wordt afgerond naar 7
profielwerkstuk	6,7	wordt afgerond naar 7

De vier afgeronde cijfers worden gemiddeld en bepalen het combinatiecijfer.

In dit geval $26 : 4 = 6,5$. Dat wordt weer afgerond: het combinatiecijfer is dus een 7.

HOOFDSTUK 7 – EXAMENTRAINING

Examentraining door vakdocenten HPC

In de periode tussen SE-week 4 en het CE 1^e tijdvak wordt het lesrooster vervangen door het examenrooster..

Voor elk vak wordt er een blok van drie lesuren ingeroosterd. Tijdens dat blok van drie lesuren geven de vakdocenten examentraining: leerlingen maken een examen dat vervolgens besproken wordt. Daarnaast krijgen de leerlingen examentips en is er ruimte om vragen te stellen en extra te oefenen.

Examentraining door Lyceo op het HPC

Naast de examentraining door vakdocenten van het HPC hebben leerlingen ook de mogelijkheid om nog een intensieve examentraining voor één vak te volgen. Deze training duurt twee dagen (24 & 25 april 2024), verloopt volgens een vast programma en wordt gegeven door een externe organisatie, Lyceo. De examenkandidaten worden tijdens deze tweedaagse examentraining in kleine groepen klaargestoomd voor de examens (1 begeleider op 7 leerlingen). De trainers lopen de examenstof stapsgewijs met de leerlingen door en ze helpen hen bij het maken van verschillende vraagstukken.

De leerlingen schrijven zich via de website van Lyceo in voor deze examentraining. De kosten voor de training worden door de school vergoed. Wij vragen van ouders een bijdrage van € 50,- in de kosten. Na afloop van de training blijft het lesmateriaal in bezit van de leerling.

Zelf inschrijven voor extra examentraining

Omdat het HPC al enkele jaren samenwerkt met Lyceo krijgen leerlingen van het HPC korting als ze zich inschrijven op extra examentrainingen. Die extra trainingen vinden plaats op één van de vele locaties van Lyceo, door het hele land. Leerlingen kunnen hier het hele jaar door terecht voor trainingen in alle vakken op alle niveaus: in weekenden én tijdens alle vakanties.

HOOFDSTUK 8 - CENTRAAL EXAMEN (CE)

8.1 Rooster CE havo 2024 - eerste tijdvak

DATUM	TIJD	VAK
dinsdag 14 mei	13.30 – 16.30 uur	wiskunde a,b
woensdag 15 mei	09.00 – 11.30 uur	Duits
	13.30 – 16.30 uur	economie
donderdag 16 mei	09.00 – 12.00 uur	geschiedenis
	13.30 – 16.30 uur	scheikunde
vrijdag 17 mei	13.30 – 16.00 uur	Nederlands
dinsdag 21 mei	13.30 – 16.30 uur	Engels
woensdag 22 mei	09.00 – 12.00 uur	kunst algemeen
	13.30 – 16.00 uur	Frans
donderdag 23 mei	13.30 – 16.30 uur	aardrijkskunde
vrijdag 24 mei	13.30 – 16.30 uur	natuurkunde
maandag 27 mei	13.30 – 16.30 uur	bedrijfseconomie
dinsdag 28 mei	13.30 – 16.30 uur	biologie
woensdag 30 mei	Vanaf deze datum is er ruimte voor eventuele toepassing 'Continuïteitsplan Centrale Examens'. Voor gevallen waarbij de geheimhouding van de examens geschonden is of afname niet mogelijk is, treedt een Continuïteitsplan in werking. In het meest ingrijpende noodscenario kunnen één of meer centrale examens worden uitgesteld en kan het eerste of tweede tijdvak zich uitstrekken tot het moment van aanvang van de vroegste zomervakantie (8 juli 2024).	

8.2 Rooster CE havo 2024 - tweede tijdvak

Het tweede tijdvak is bestemd voor leerlingen die inhalen, herkansen of herprofilieren. Het begint op maandag 18 juni 2024 en duurt zes dagen. De laatste afnamedag is dinsdag 25 juni. De indeling van de vakken in het tweede tijdvak wordt in maart 2024 bekend gemaakt. (zie: www.examenblad.nl)

8.3 Toegestane hulpmiddelen 2024 bij CE havo

HULPMIDDELEN 2024

alle vakken	<p>basispakket:</p> <ul style="list-style-type: none"> - schrijfmateriaal inclusief millimeterpapier - tekenpotlood - blauw en rood kleurpotlood - liniaal met millimeterverdeling - passer - geometrische driehoek - vlakgum - elektronisch rekenapparaat <p>Bij de vakken zonder grafische rekenmachine is een machine met basisbewerkingen voldoende. NIET toegestaan zijn rekenmachines die:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. op het lichtnet aangesloten moeten worden b. tijdens het examen opgeladen moeten worden c. geluidsoverlast bezorgen d. zijn voorzien van een schrijfrol, alarminstallatie, dan wel zend- en/of ontvangstmogelijkheden e. alfanumeriek zijn f. grafieken kunnen weergeven in het afleesvenster
alle schriftelijke examens	woordenboek Nederlands of woordenboek Nederlands-thuis taal en/of woordenboek thuis taal-Nederlands
Duits, Engels, Frans	woordenboek doeltaal-thuis taal en thuis taal-doeltaal Engels: daarnaast ook een woordenboek Engels-Engels
Latijn	woordenboek Latijn (incl. grammatica-overzicht)
wiskunde A,B,C	grafische rekenmachine (Zie www.examenblad.nl voor de toegestane types) Het is een kandidaat tijdens het examen niet toegestaan de beschikking te hebben over twee rekenmachines noch gebruik te maken van de rekenmachine van een andere kandidaat. roosterpapier in cm ²
biologie, natuurkunde, scheikunde	goedgekeurd informatieboek: Binas 6e editie of Sciencedata
aardrijkskunde	Een atlas is sinds 2021 niet toegestaan bij het centraal examen .
muziek, kunst (algemeen)	computer

8.4 Regels bij CE

- Neem bij ziekte vóór het examen, contact op met de school. Telefoonnummer 0488-451544
- De examens moeten precies op tijd beginnen. Daarom moet je steeds tien minuten vóór elke zitting in de zaal aanwezig zijn.
- Wie meer dan 30 minuten te laat komt, mag niet meer worden toegelaten en kan het examen dus niet maken. Je kunt voor dat vak dan wel deelnemen aan het tweede tijdvak, maar je kunt in het tweede tijdvak dan geen herkansing doen.
- Mobiele telefoons, smartwatches, tassen en jassen mogen niet in de examenzaal meegenomen worden.
- In de examenzaal neem je plaats achter de tafel waarop het blad met jouw naam en examenummer ligt.
- Er wordt alleen papier gebruikt dat door de school is verstrekt. Dit geldt voor zowel net- als kladpapier.
- Je dient zelf te zorgen voor andere schrijfmaterialen die je nodig hebt. (Zie paragraaf 9.3 Toegestane hulpmiddelen)
- Je mag niet schrijven met een potlood. Correctievloeistof mag niet gebruikt worden.
- Je mag tijdens de examenzitting je plaats niet verlaten zonder toestemming van een surveillant, tenzij om werk in te leveren en weg te gaan (zie punt 11 en 12). Steek voor alle verzoeken je hand op. De surveillant komt dan bij je.
- Denk eraan dat je alle papieren die je inlevert, voorziet van je naam, examenummer en de naam van je docent.
- Gedurende het eerste uur van de zitting mag je de examenzaal niet verlaten. Daarna mag je weggaan zodra je klaar bent, behalve gedurende het laatste kwartier. Je mag de zaal niet verlaten vóór je je ervan overtuigd hebt, dat je werk door de surveillant in ontvangst is genomen. De opgaven dienen tot het einde van de zitting in de examenzaal te blijven.
- Als aan het einde van een zitting wordt meegedeeld dat het tijd is, moet je op je plaats blijven zitten, totdat de surveillanten het werk van alle leerlingen hebben opgehaald.

8.5 Herkansingsregeling CE

Herkansing

Elke examenkandidaat mag voor één vak uit zijn pakket deelnemen aan het Centraal Examen in het tweede tijdvak (18 t/m 25 juni 2024). De kandidaat maakt uiterlijk donderdag 13 juni vóór 11 uur bij de afdelingsleider schriftelijk bekend welk vak hij/zij herkanst. Als de kandidaat afziet van herkansing wordt de uitslag van het eerste tijdvak de definitieve uitslag.

Bij herkansing telt uiteindelijk het hoogste cijfer mee voor de berekening van het eindcijfer CE.

Uitgesteld examen

Kandidaten die om een geldige reden één of meer zittingen hebben gemist tijdens CE eerste tijdvak kunnen in het tweede tijdvak (18 t/m 25 juni 2024) maximaal twee vakken inhalen. Zij kunnen dan niet herkansen; dat gebeurt dan eventueel in het derde tijdvak bij de staatsexamen-commissie. Zijn meer dan twee zittingen gemist, dan moet het Centraal Examen ook worden afgerond in het derde tijdvak in augustus 2024, op een centrale plaats in Nederland.

8.6 Mededelingen over de gang van zaken na het examen

- Na het examen moet het werk door de eigen leraar en door een leraar-gecommitteerde van een andere school worden nagekeken; zij stellen samen de score vast. Voor de correctie is tijd nodig, evenals voor het vaststellen van de uitslag.
Voordat alle werkzaamheden voltooid zijn, kan er geen informatie gegeven worden over de uitslag van het examen.
- Op woensdag 12 juni worden alle leerlingen gebeld door hun mentor.
Tussen 14.00 en 15.00 worden de afgewezen kandidaten gebeld.
Tussen 15.00 en 16.00 uur worden de geslaagde kandidaten gebeld.
- Op woensdag 12 juni om 16 uur komen de niet geslaagde leerlingen naar school om de herkansingsmogelijkheden te bespreken.
Om 18 uur worden de geslaagde kandidaten op school verwacht. Zij ontvangen en tekenen hun voorlopige cijferlijst en leveren indien ze willen profileren, het herkansingsformulier in.
- Op vrijdag 28 juni worden alle leerlingen die deelgenomen hebben aan het Centraal Examen tweede tijdvak gebeld door hun mentor.
Tussen 10.00 en 11.00 uur worden de herkansers gebeld.
Tussen 11.00 en 12.00 uur worden de herprofileerders gebeld.
- De diploma-uitreiking zal plaatsvinden op woensdag 3 juli 2024 vanaf 19.00 uur.
- Aangezien het diploma bij de uitreiking door de gediplomeerde moet worden ondertekend, kan alleen de geslaagde leerling zelf het diploma in ontvangst nemen.
Er worden dus geen diploma's per post toegezonden of aan anderen meegegeven.
- Leerlingen die niet op de diploma-uitreiking aanwezig kunnen zijn, dienen dit tijdig aan de afdelingsleider te melden. Zij moeten een afspraak maken met de afdelingsleider voor het ondertekenen van hun diploma.

HOOFDSTUK 9 - ZAK-/SLAAGREGELING

Wanneer ben je geslaagd?

Je bent geslaagd als je aan de volgende vier uitslagregels voldoet:

1. Het gemiddelde van al je centraal examencijfers is 5,5 of hoger. (Tel al je centraal examencijfers bij elkaar op en deel dit door het aantal centrale examens die je hebt gedaan). Met een gemiddelde van 5,4999 of lager ben je gezakt.
2. Het vak lichamelijke opvoeding is afgerond met de beoordeling 'voldoende' of 'goed'.
3. Je maximaal één 5 hebt op de kernvakken (Nederlands, Engels en wiskunde). Dus één 5 en verder alles een 6 of hoger.
4. Je eindcijfers voldoen ook aan de volgende eisen:
 - a. Al je eindcijfers zijn 6 of hoger, of
 - b. Je hebt één 5 en al je andere eindcijfers zijn 6 of hoger, of
 - c. Je hebt één 4 en al je andere eindcijfers zijn 6 of hoger én het gemiddelde van al je eindcijfers is ten minste 6,0 of
 - d. Je hebt twee 5-en of één 5 en één 4 en al je andere eindcijfers zijn 6 of hoger én het gemiddelde van al je eindcijfers is ten minste 6,0.
 - e. Geen eindcijfer is 4 of lager.

Let op: om te slagen moet je dus aan alle vier de eisen voldoen!

Als je aan één van de eisen niet voldoet, ben je gezakt.

Hoe wordt je eindcijfer berekend?

Het eindcijfer van een vak is het gemiddelde van het schoolexamencijfer (SE) en het centraal examencijfer (CE), afgerond op een geheel cijfer. Als het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, wordt het eindcijfer naar beneden afgerond. Een 5,49 is dus een 5. Als het eerste cijfer achter de komma een 5 of hoger is, wordt het eindcijfer naar boven afgerond. Een 5,50 is dus een 6. Als er voor een vak geen centraal examen is, dan is het cijfer van het schoolexamen ook het eindcijfer.

Wanneer telt wiskunde mee voor de kernvakkenregeling?

In het rijtje van kernvakkenregel staat wiskunde genoemd. Dit is wiskunde A of wiskunde B.

Wie op de havo het profiel CM doet, hoeft geen wiskunde in zijn pakket te hebben. Dan geldt de kernvakkenregel dus alleen voor Nederlands en Engels.

Maar hoe zit het dan als je tóch wiskunde A of wiskunde B doet in het CM-profiel?

Dan telt wiskunde gewoon mee in de kernvakkenregel. Tenzij het een extra vak is; dan geldt de standaardregel dat het extra vak niet meetelt voor de uitslag als je door het niet meetellen kunt slagen.

Het combinatiecijfer. Wat is dat?

Het combinatiecijfer is het gemiddelde van: maatschappijleer, godsdienst-levensbeschouwing, ckv en het profielwerkstuk. Het combinatiecijfer is een van de cijfers bij de hierboven genoemde uitslagregel 4. De vakken die het combinatiecijfer vormen hebben alleen een schoolexamen en geen centraal examen.

Het combinatiecijfer weegt niet mee bij de berekening van het gemiddelde van de centraal examencijfers (dat ten minste een 5,5 moet zijn). Het combinatiecijfer mag geen 3 zijn. Ook de afzonderlijke onderdelen van het combinatiecijfer mogen niet met een 3 beoordeeld zijn. (Zie ook hoofdstuk 7 – combinatiecijfer).

Doe je examen in een extra vak?

Je kunt niet zakken op een onvoldoende voor een extra vak. Ook na je examens kun je een extra vak nog laten vallen.